

Για την κατάργηση της αποστήθισης

Ένα από τα μεγάλα προβλήματα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι η αποστήθιση. Ένα πρόβλημα που θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με απλό και καθαρό τρόπο αν θέλουμε να σκεφτούμε λογικά.

Η κατάργηση της αποστήθισης, φυσικά, δεν πραγματοποιείται με ευχές, διακηρύξεις ή διαταγές. Ο μόνος τρόπος για να καταργηθεί η αποστήθιση είναι η παροχή της δυνατότητας χρήσης βοηθητικών βιβλίων και σημειώσεων από τους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις ενδοσχολικές εξετάσεις και στις πανελλήνιες εξετάσεις για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αυτό θα αναγκάσει και τις εξετάσεις να σταματήσουν να είναι εξετάσεις αποστήθισης γιατί αλλιώς δεν θα έχουν πια νόημα. Και, φυσικά, θα σπρώξει τους εκπαιδευτικούς να ασχοληθούν με την ουσία των μαθημάτων τους.

Σκεφτείτε πόσο γελοίο είναι «να μηδενιστεί η κόλλα» ενός μαθητή αν πιαστεί στις εξετάσεις με ένα «σκονάκι». Δηλαδή αν ξέρει «απέξω» το «σκονάκι» τότε είναι καλός μαθητής και ξέρει το μάθημα;

Όταν ήμουν φοιτητής της Πολυτεχνικής Σχολής του ΑΠΘ όλοι οι σοβαροί καθηγητές (Νιτσιώτας, Πενέλης κλπ.) μας επέτρεπαν (και μας ενθάρρυναν) να έχουμε μαζί μας στις εξετάσεις όποια βιβλία ή σημειώσεις θέλαμε. Ένας καθηγητής το απαγόρευε απόλυτα και απαιτούσε πλήρη και ακριβή αποστήθιση: ο Κωνσταντίνος Παπαδημητρίου, που ήταν για ένα διάστημα Υπουργός Δημοσίων Έργων της Χούντας. Τυχαίο; Δεν νομίζω.

Όταν δίδασκα στους φοιτητές των Παιδαγωγικών Τμημάτων του Πανεπιστημίου Αιγαίου (στη Ρόδο) με ρωτούσαν ποιες σελίδες από τα βιβλία που τους έδινα έπρεπε να διαβάσουν για τις εξετάσεις. Τους απαντούσα: «Όλες. Και είναι πολλές επίτηδες για να μη μπορείτε να τις αποστηθίσετε. Και στις εξετάσεις εγώ θα σας ρωτήσω για τα συμπεράσματα που βγάλατε διαβάζοντας μία και μοναδική φορά αυτά τα βιβλία».

Και προσπαθούσα να τους εξηγήσω πώς πρέπει να διαβάζουν, λέγοντας: «Ας πούμε πως χθες διαβάσατε ένα μυθιστόρημα. Φυσικά το διαβάσατε μια φορά και μπορείτε να πείτε μια περίληψή του. Μπορείτε να πείτε τι σας άρεσε και τι δεν σας άρεσε, τι ενδεχομένως σας συγκίνησε ή τι σας προβλημάτισε, τι σκεφτήκατε ή τι συμπεράσματα βγάλατε ή τι νομίζετε πως προσπάθησε να κάνει ο συγγραφέας και γιατί ενδεχομένως το έγραψε. Σίγουρα δεν θυμάστε πολλές από τις λεπτομέρειες – θυμάστε, όμως, κάποια πράγματα που σας έκαναν ιδιαίτερη εντύπωση, είχαν για σας μια σημασία». Τους ήταν πάρα πολύ δύσκολο να διαβάσουν και να σκεφτούν με αυτόν τον τρόπο αφού δεν τον είχαν μάθει ποτέ στο σχολείο...

Η σταδιακή εφαρμογή των εξετάσεων με «ανοιχτά βιβλία» μπορεί να ξεκινήσει από το Γυμνάσιο όπου δεν υπάρχει ιδιαίτερη πίεση για τους βαθμούς.

Πάντως εξαρχής και στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο στις εξετάσεις των Μαθηματικών και της Φυσικής θα πρέπει να καταργηθούν οι ερωτήσεις «θεωρίας». Τα Μαθηματικά και η Φυσική χρειάζονται για να αντιμετωπίζουμε και να λύνουμε τα προβλήματα της καθημερινής και της επαγγελματικής μας ζωής. Η γνώση τους δεν είναι αυτοσκοπός όπως ήταν για τους Ιησουίτες μοναχούς η Γεωμετρία. Άρα η εξέταση θα πρέπει να ελέγχει αν ο μαθητής μπορεί να επιλύει προβλήματα. Αν μπορεί να το κάνει σημαίνει πως έχει κατανοήσει τη θεωρία πάνω στην οποία στηρίζεται η επίλυσή τους και δεν έχει κανένα νόημα η αποστήθιση ορισμών, θεωρημάτων, πορισμάτων, τύπων κλπ. Η αποστήθιση δεν λύνει ποτέ κανένα πρόβλημα και, φυσικά, δεν βοηθάει την ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας ενός εφήβου.

Τάσος Ανθουλιάς

Ιστοσελίδα: <https://www.helidoni.info/>